

VASZARY JÁNOS BAZÁRSOR VIAREGGIÓBAN

Vaszary épp oly elegánsan, szellemesen és virtuózan festette meg az olasz tengerparti fürdőhelyek világát, ahogyan Henri Matisse, Raoul Dufy, valamint Kees Van Dongen a francia Riviéra promenádjait.

N^o135

VASZARY JÁNOS (1867–1939)

*Bazársor Viareggióban, (Tengerparti bazársor Viareggióban) ;
Bazaars in Viareggio, (Seaside bazaars in Viareggio), 1929*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 44 x 70 cm
Jelezve balra lent | Signed bottom left: Vaszary J

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| Vaszary János képei. Ernst Múzeum, 1930. február,
kat.: 64. *Tengerparti bazársor Viareggióban*, vagy
kat.: 71. *Bazársor Viareggióban*

AUKCIONÁLVA | AUCTIONED:

| BÁV 20. Képaució, 1969. május, 181. tétel (*Utcai jelenet* címen)

Kezdő ár | Starting price: 30 000 000 Ft / 75 000 EUR

Becsérték: 50 000 000 – 70 000 000 Ft

Estimate: 125 000 – 175 000 EUR

„AZ AUTÓ NEM ÉLHET EGY RÉGI LANDAUER FORMÁJÁBAN”

1932-ben Hans Hildebrandt stuttgarti egyetemi tanár, a Német Művészeti lexikon szerkesztője, budapesti látogatása alkalmával felkereste Vaszary Jánost a műtermében.

„Igazi vezérként tűnik fel Vaszary János. Hatvanas, de ugyanakkor a legfiatalabb lelkű alkotóművész, és példaképszerű tanítómester”¹

– írta a „Budapest als Kunststadt” című beszámolójában a festőről.

A folyamatos stílusváltásra képes, minden új és modern iránt fogékony Vaszary a magyar festészet egyik leueurópaiabb művésze volt. Utazásai során nagy érdeklődéssel figyelte a világ húszas éveiben meginduló, rohamos fejlődését. Vaszary örömmel üdvözölte a gépek, az autók, a repülőgépek térhódítását, és meglátta a fényáradatba borult nagyvárosi nyüzsgés szépségét. A változásokról rendszeresen tudósította az itthon lévőket a Pesti Napló és az Új Idők hasábjain. 1925-ben, a közel hatvanéves festő Párizsba utazott. A látottak és tapasztaltak gyökeresen megváltoztatták szemléletét és művészetét.

„Fent, pár lépésre az Avenue-n az elmaradhatatlan tüntetés a hangokkal. A sofőr újsze-

rű zajt, pufogást csal ki az autóból, a motor-kerékpárok gazdái kilométeres messzeségből jelzik megjelenésüket, és diadalmasan néznek körül, a repülőgépek tízméteres mélységre ereszkedve recsegnek el fejünk felett, az egyvágányon a villamos örült kalimpálással száguld, melyen előre és hátra is közlekedik” – számolt be a látottakról Vaszary.²

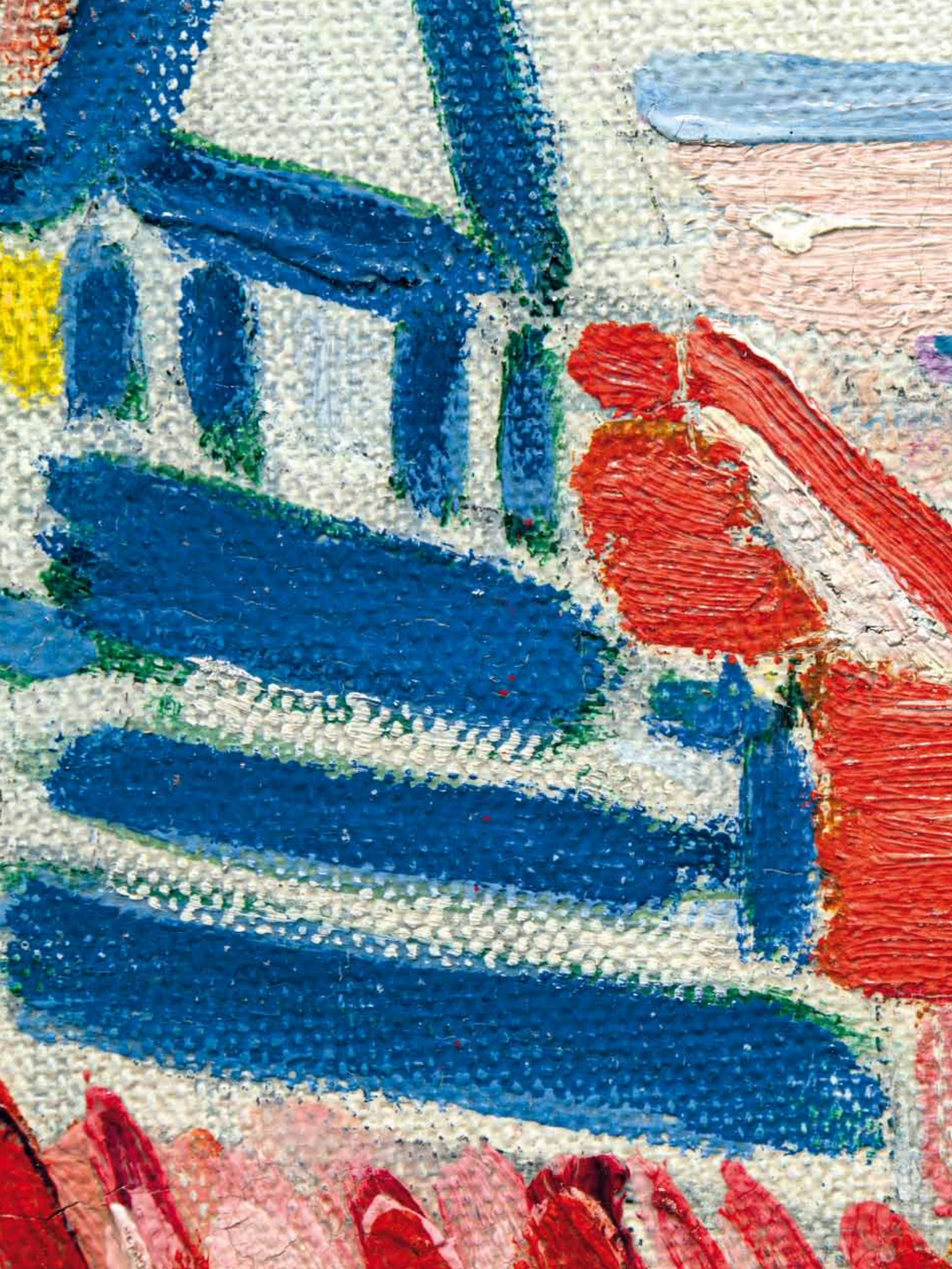
Párizsi élményeit 1926-ban, a Képzőművészek Új Társaságának³ az Ernst Múzeumban megrendezett kiállításán tárta a nagyközönség elé. A kiállítást rendező Ernst Endre a katalógus bevezetőjében külön bekezdést szentelt Vaszary műveinek. Vaszary 36 művel szerepelt a tárlaton, melyek közül már számos kép dolgozta fel a megtalált nagyvárosi tematikát.

1. Viareggio napjainkban

2. Viareggio a tengerről, 1930-as évek

3. Balena épülete napjainkban

A korabeli kritika, többek között az Est publicistája, Kemény Simon, a képzőművészet ünnepi eseményének tartotta a kiállítást, hangsúlyozva Vaszary művészetében végbement nagy megújulást, valamint kiemelve Vaszary érzékenységét és azt a senkihez sem hasonlítható képességét, mellyel azonnal tudott reagálni a világban végbemenő változásokra. A párizsi utazás nemcsak Vaszary művészetében hozott nagy áttörést, hanem életében is; 1926-tól kezdődően Vaszary minden nyarat utazással töltötte, sorra látogatta Itália népszerű fürdőhelyeit. Új témára talált; a műveken a kávéházak, az olasz kisvárosi élet szereplői, a tengerparti fürdőzők színes sokasága jelenik meg.

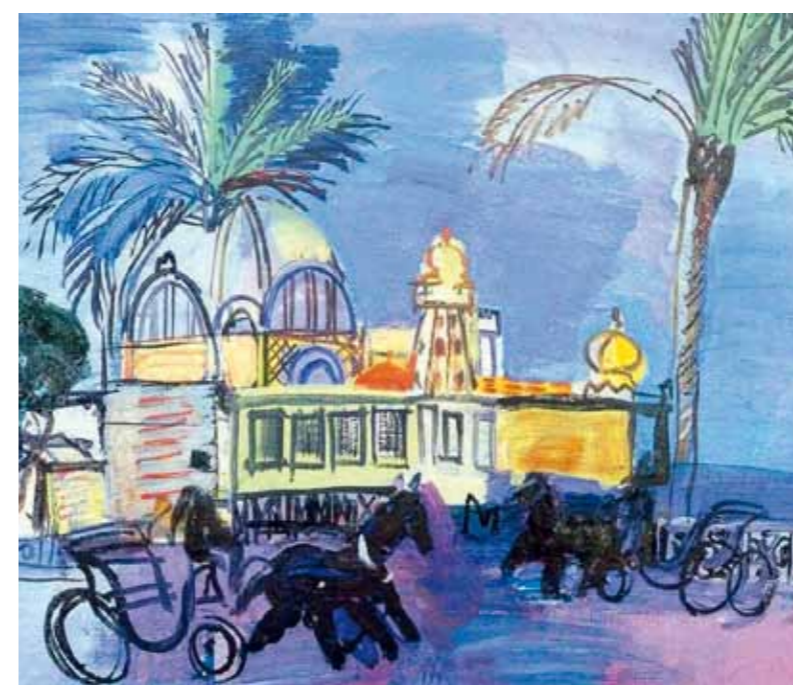
1928-ban, a Velencei Biennálén 48 képből álló sorozattal, majd 1929-ben Nürnbergben, a magyar művészetet átfogóan bemutató kiállításon újabb 23 művel szerepel⁴, melyek közül számos képen tárta a nagyközönség

elő tengerparti élményeit, egy megváltozott formanyelven. Az új stílust az áttetsző fehér alapra alla prima felhordott széles, szinte már anyagatlan színsávok jellemzik, melyekből harsány festékpázmák, vagy foltcsoportok ragyognak ki.

Vaszary a megtalált festői nyelvét továbbfejlesztette, tökéletesítette; egyre lendületesebb, frissebb, szabadabb lett, egyre jobban takarékoskodott az eszközeivel, sűrűlve időnként az absztrakció határát. Minden ecsetvonás út, és helyén van, pár vonással közli mondandóját. Vaszary a mediterrán életérzést, a gondtalan nyári örömek egyes pillanatait jelenítette meg a képeken.

1930-ban az Ernst Múzeumban újabb nagyszabású, több mint 200 művet felsorakoztató kiállításon mutatkozott be.⁵ A katalógus előszavából megismerhetjük Vaszary művészi hitvallását:

„A jelen, mely abszolúte nem hasonlít semmiféle múlthoz. Teozófia, távolbalátás, pilóta, flapper, sofőr, talkie és meccs, mint fogalom és forma elhelyezkedtek gondolatvilágunkban, és elképzelésünknek nélkülözhetetlen elemeivé váltak [...]. A temérdek új benyomás és szellemi élmény új formát kíván. A művészetre sorsdöntő tehát az új forma – és ez az oka, hogy a görög, reneszánsz és barokk formavilág eddig élhetett és nem tovább. Egy barokk gondolat ma elviselhetetlen – az autó nem élhet egy régi landauer formájában.”

4. Raoul Dufy: Le Casino de la Jetée-Promenade, 1927, Musée des Beaux-Arts Jules Chéret, Nizza

5. Carlos Nadal: L'été au littoral belge magántulajdon

6. Vaszary János: *Hölgy a Plageon magántulajdon*

Rabinovszky Máriusz művészettörténész, műkritikus, a Pester Lloyd, a Nyugat és a Magyar Művészet publicistája Vaszaryt „Új Pán”-hoz hasonlította:

„Vaszary »Má-ja« [...] nagyszerű, fenséges színház. Vaszary új Pán, szomjas szem, mely mindent magába szíi, ami életigenlő, mágikus tükör, mely a virágszirom húsát pompázatos színekben vetíti, melyben szélesen csillog a tenger, partján tarka embertömegekkel, melyben boszorkánytáncát járja a világáros éjszakai fény- és mozgásáradata. Mozgalmas ezerarcú lét.”

Vaszarynak örületes munkabírása és imponáló munkatempója volt; a fent említett négy kiállításon, négy év leforgása alatt nemcsak több mint 300 művet állított ki, hanem mindeközben megbecsült, és sokat foglalkoztatott főiskolai tanár volt, valamint a korabeli sajtóban komoly művészetelméleti írásokat is publikált.

Az 1930-as kiállításon szerepelt a most aukcióra kerülő kép is.

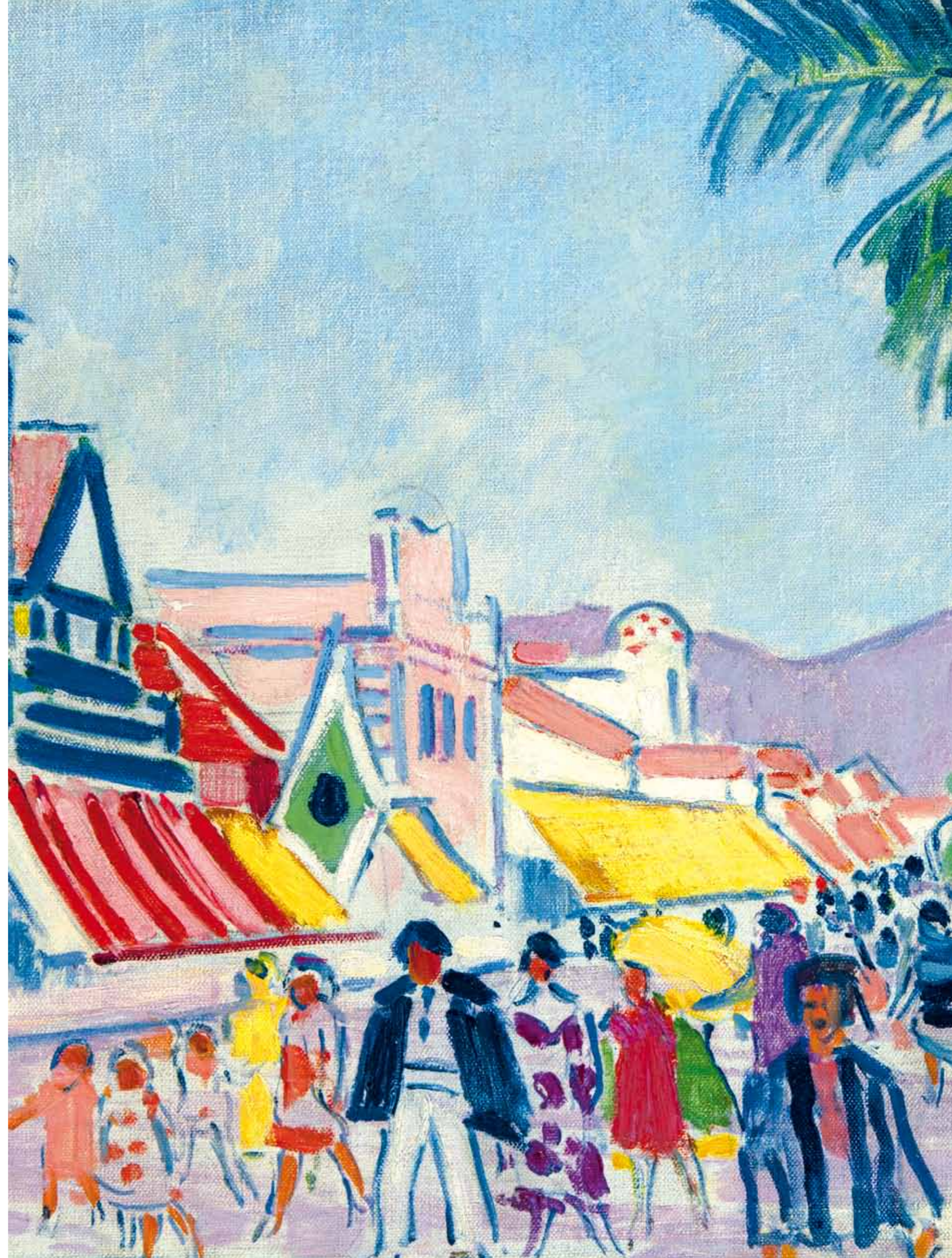

7. Vaszary János Képei - Az Ernst-Múzeum Kiállításán 1930 kiállítási katalógus

NEGYEDIK TEREM.

56. Koncert Viareggióban	1500.—
57. Színházi jelenet	1200.—
58. Virágok az ablakban	1500.—
59. Rimini plage. Dr. Szendrey ur tulajdona.	
60. Séta a tengerparton	1200.—
61. Labdázók a tengerparton	1300.—
62. Ünnepi gondolások Velencében	1500.—
63. Velum a tengerparton	1300.—
64. Tengerparti bazárók Viareggióban	1200.—
65. Táncosnő	900.—
66. Balett	1600.—
67. Tendellák Riminiben	1500.—
68. Modell	800.—
69. Ernyők alatt Viareggioi tengerparton	1500.—
70. Színes ernyők a tengerparton Viareggióban	1450.—
71. Bazárók Viareggióban. Fruchter L. ur tulajdona.	
72. Salome	3500.—
73. Virágok a kertben	2200.—
74. Konyhacsendélet	2200.—
75. A hősök emlékkövének leleplezése. (1929 május)	6000.—
76. Virágcsendélet vázákkal	2000.—
77. Petuniák és szalviák	1600.—

8. A katalógus belső oldala

9. Karnevál Viareggióban, 1930-as évek

BAZÁRSOR VIAREGGIÓBAN, AVAGY A TENGERPARTI BAZÁRSOR VIAREGGIÓBAN

Hogy Vaszary merre járt Itáliában, azt nemcsak a fennmaradt jegyzet- és vázlatfüzetből lehet rekonstruálni, hanem a helyszínen készített kisebb akvarell, illetve pasztell művekből is. Vaszary a képeken nemcsak az adott város nevét, hanem a művek keletkezésének napra pontos dátumát is feltüntette. Az említett kiállításokon szereplő művek címei is felfedik, hogy a húszas évek második felében mely városokat keresett fel Vaszary.

Az 1930-as kiállításon Nervi, Miramar, Pirano, Rimini, Viareggio, illetve Alassio strandjait, kávéházait, forgalmas utcáit ábrázoló alkotások voltak láthatóak.⁶

Vaszary 1929 nyarán érkezett Viareggióba.

A Ligúr-tenger partján található fűrdőhelyekre, így Viareggióba is a 19. század elejétől kezdve sereglettek a nyaralni vágyó művészek, írók, hírességek és tehetősebb emberek. Viareggio több kilométer hosszú sétánya, a Passeggiata di Viareggio eklektikus, majd később szecessziós épületekkel és bazársorral népesült be. A tengerparti sétány központi részén helyezkedik el a Balena di Viareggio épülete is, mely a 20. század elején nyerte el mai formáját. Az U alakú, két szintes Balena egy főépületből és két oldalszárnyból áll, a főépületben a földszinten üzletek, kávézók, az első emeleten lakások találhatóak.

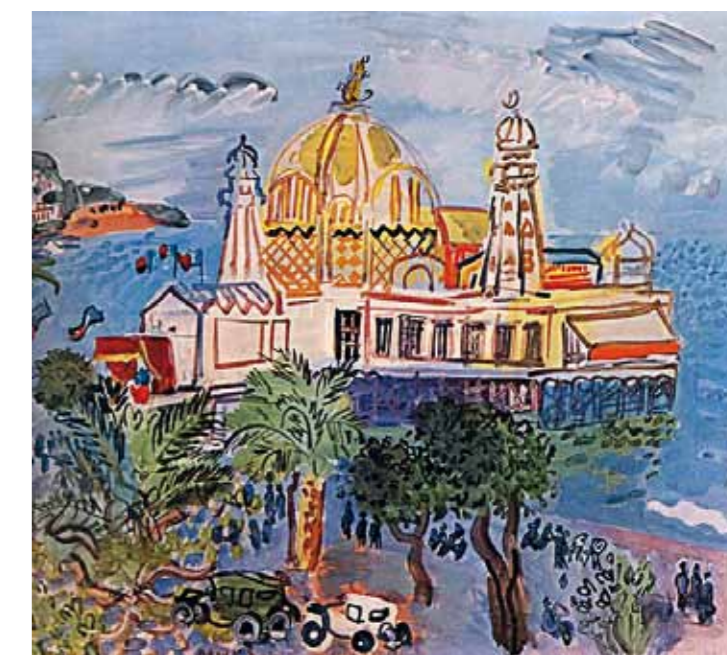
A főhomlokzatát színes kerámia tondók, illetve nagyméretű színes üvegablakok díszítik. Vaszary tömören megfogalmazva dobja fel a

vászonra a tengerparti városka bazársorát, az előtte hömpölygő tömeget, a sétányt övező pálmásort. Aki ilyen mestere a rajztudásnak és a technikának, annak nincs szüksége a részletezésre. Színben komponál, egy-egy ecsetvonás, egy-egy ragyogó szín. Kárpáti Aurél, a Pesti Napló és a Nyugat publicistájának visszaemlékezése szerint, mikor megkérdezte Vaszaryt, hogy mi volt élete legmeghatározóbb élménye, Vaszary azt válaszolta: a szín. Vaszary itáliai strand- és városképeinek festés módja az École de Paris művészeinek stílusával rokonítható. Vaszary épp oly elegánsan, szellemesen és virtuózan festette meg az olasz tengerparti fűrdőhelyek világát, ahogyan Henri Matisse, Raoul Dufy, valamint Kees Van Dongen a francia Riviéra promenádjait.

VIRÁG JUDIT

10. Vaszary János: Viareggio magántulajdon

11. Raoul Dufy: Kaszinó Nizzában, 1929 magántulajdon

1 Révész István: Vaszary Grafikus művészete, kézirat XVII. oldal

2 Pesti Napló, 1928. szeptember 29.

3 Képzőművészek Új Társaságának III. nagy kiállítása az Ernst Múzeumban, 1926. március-április

4 Nezeitliche Ungarische Ausstellung, Nürnberg Norishalle, 1929

5 Vaszary János képei az Ernst Múzeum Kiállításán, 1930. február

6 9 kép Nervi, 3-3 kép Miramart és Piranót, 5-5 kép Riminít és Alassiót, 10 kép pedig Viareggiót ábrázolta.